

Hospodin / JHVH

Hospodin, Hospodin, Bůh soucitný a milostivý, pomalý k hněvu, hojný v milosrdenství a věrnosti, zachovává milosrdenství tisícům, snímá vinu, přestoupení a hřích, jistě však nenechá viníka bez trestu, navštěvuje s trestem vinu otců na synech i na synech synů, na třetí i čtvrté generaci.

Exodus 34,6–7

Krásná místa z Bible k potěšení a zamyšlení

Ex 3,13 Ale Mojžíš Bohu odpověděl: Hle, přijdu k synům Izraele a řeknu jim: Bůh vašich otců mě k vám poslal. Až se mě zeptají, jaké je jeho jméno, co jim odpovím? 14 Bůh Mojžíšovi odpověděl: Jsem, který jsem. [Ehjah ašer ehjah.] A pokračoval: Toto řekneš synům Izraele: JSEM [ehjah] mě poslal k vám. 15 Bůh ještě Mojžíšovi řekl: Toto řekneš synům Izraele: Hospodin [JHVH], Bůh vašich otců, Bůh Abrahamův, Bůh Izákův a Bůh Jákobův mě poslal k vám. Toto je mé jméno navěky, toto je mé připomenutí z generace na generaci.

- *Tři možnosti, co má znamenat Boží odpověď „jsem, který jsem“:*
 - a) *Jsem, který jsem = vy se tím nemusíte zabývat (asi trochu jako české „když zmokneme, zmokneme“ – tzn.: nic s tím nenaděláme).*
 - b) *Hebr. slovo „který“ (ašer) může (vzácně) znamenat „protože“. Pak by rozhovor mohl znít takto: Mojžíš: „Jaké je tvoje jméno?“ Bůh: „„Jsem“, protože jsem.“ (Tedy: Mé jméno je „jsem“, a to proto, že prostě jsem.)*
 - c) *Jsem, který jsem = Ze své podstaty jsem neměnný a nevysvětlitelný.*

Ex 6,2 I promluvil Bůh k Mojžíšovi a řekl mu: Já [jsem] Hospodin. 3 Ukázal jsem se Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi jako Bůh Všemohoucí, ale svým jménem Hospodin jsem jim nebyl znám.

- *Abraham, Izák i Jákob Boží jméno Hospodin používali (např. Ge 15,2, 26,25, 28,16). Přesto platí i toto místo Bible: „svým jménem Hospodin jsem jim nebyl znám“. Co z toho vyplývá? A co z toho vyplývá pro nás?*

Ex 6,6 Proto řekni synům Izraele: Já [jsem] Hospodin. Vyvedu vás zpod jha egyptských robot, vysvobodím vás z vaší otročiny. Ujmu se vás vztaženou paží ve velikých soudech. 7A přijmu vás za svůj lid a budu vašim Bohem, a poznáte, že já Hospodin [jsem] váš Bůh, který vás vyvádí zpod jha egyptských robot.

- *Na základě čeho Izraelci poznají, že je jejich Bohem Hospodin?*

Ex 34,5 Hospodin sestoupil v oblaku, stál tam s ním a zavolal jméno Hospodin. 6 Hospodin prošel kolem něho a zavolal: Hospodin, Hospodin, Bůh soucitný a milostivý, pomalý k hněvu, hojný v milosrdenství a věrnosti, 7 zachovává milosrdenství tisícům, snímá vinu, přestoupení a hřích, jistě však nenechá viníka bez trestu, navštěvuje s trestem vinu otců na synech i na synech synů, na třetí i čtvrté generaci.

- *Kdo zde Boží vlastnosti vyslovuje?*
- *Jaké vlastnosti zde o sobě uvádí? Proč zrovna tyto?*

2Pa 7,13 Jestliže uzavřu nebesa a nebude déšť, jestliže přikáži kobyilkám, aby požíraly zemi, či pokud pošlu na svůj lid mor, 14 ale pak se můj lid, který se nazývá mým jménem, pokoří, budou se modlit, hledat moji tvář a odvrátí se od svých zlých cest, vyslyším z nebes, odpustím jejich hřích a uzdravím jejich zemi.

- *O kom se zde říká, že se nazývá Božím jménem?*
- *Co to asi vyjadřuje?*

Ž 9,11 V tebe budou doufat ti, kdo znají tvé jméno, neboť ty, Hospodine, neopustíš ty, kteří tě hledají.

- *Co by mohlo znamenat „znát Boží jméno“?*
- *Proč asi lidé, kteří Boží jméno znají, v Boha doufají?*
- *Proč je Bůh neopustí? (Pozor, odpověď ve verši není uvedena, je potřeba se zamyslet a nespojit se se zkratkou.)*

Ž 20,2 Kéž ti Hospodin odpoví v den soužení, kéž ti poskytne bezpečí jméno Boha Jákobova.

- *Co Boží jméno může udělat?*

Ž 33,20 Naše duše očekává na Hospodina. On je naše pomoc i náš štít. 21 Vždyť v něm se raduje naše srdce; vždyť spoléháme na jeho svaté jméno. 22 Kéž je s námi tvé milosrdenství, Hospodine, protože na tebe očekáváme.

- *Co asi znamená „spoléhat na Boží svaté jméno“?*
- *Jaký má toto spoléhání na Boží jméno důsledek?*

Ž 75,2 Vzdáváme ti chválu, Bože, vzdáváme ti chválu! Tvé jméno je blízko, vypráví se o tvých dívech.

- *Jak si představujete situaci, kdy je Boží jméno blízko?*
- *Zažili jste to někdy?*

Iz 26,8 Také na cestě tvých soudů, Hospodine, očekáváme na tebe; po tvém jménu a po tvém připomenutí touží naše duše.

- *Jaký postoj podle tohoto verše my lidé k Božímu jménu můžeme mít?*
- *Jak by se to asi mohlo projevit?*

Iz 30,27 Hle, Hospodinovo jméno přichází zdaleka, planoucí hněvem, v hustém oblaku dýmu; jeho rty jsou plné rozhořčení, jeho jazyk jako stravující oheň...

- *Dává smysl, že Hospodinovo jméno má rty? Nebo jazyk?*
- *Nebo není zde „Hospodinovo jméno“ označením pro něco (někoho) jiného?*

Iz 52,6 Jistě můj lid pozná moje jméno, jistě je pozná, neboť v onen den já budu ten, kdo bude říkat: Zde jsem. 7 Jak příhodné jsou na horách nohy toho, kdo přináší novinu, kdo zvěstuje pokoj, kdo přináší dobrou novinu, kdo zvěstuje záchranu a kdo říká Sijónu: Tvůj Bůh se ujal kralování.

- *„Můj lid pozná mé jméno“ – opravdu radostný slib, že?*
- *V jaké době se ovšem toto proroctví mělo/má naplnit? (Vybavíte si, o čem se píše v následující, to jest 53. kapitole Izajáše?)*
- *Můžeme se na tom nějak podílet?*

Ez 20,44 Tu poznáte, že já jsem Hospodin, když s vámi pro své jméno naložím ne podle vašich zlých cest a podle vašich zkažených činů, dome izraelský, je výrok Panovníka Hospodina.

- *Proč se zde Hospodin k provinilým zachová nezaslouženě laskavě?*
- *Proč jako důvod té nezasloužené laskavosti uvádí právě toto?*

J 17,3 A toto je život věčný: Aby poznávali tebe, jediného pravého Boha, a toho, kterého jsi poslal, Ježíše Krista.

- *Kdy člověk začíná žít věčný život?*

J 17,6 Zjevil jsem tvé jméno lidem, které jsi mi dal ze světa. Byli tvoji a mně jsi je dal; a tvoje slovo zachovali.

- *Říkal Ježíš učedníkům někdy něco o Božím jménu? Pokud ne, co „zjevil jsem tvé jméno lidem“ znamená? Jak nám ho zjevil?*

J 17,25 Spravedlivý Otče, svět tě nepoznal, ale já jsem tě poznal. I tito poznali, že ty jsi mne poslal. 26 Dal jsem jim poznat tvé jméno a dám poznat, aby láska, kterou jsi mne miloval, byla v nich, i já abych byl v nich.

- *Co zde následuje po poznání Božího jména?*
- *Co je zde konečným důsledkem či cílem?*

Sk 3,16 A tohoto muže, kterého vidíte a znáte, na základě víry v Ježíšovo jméno toto jméno upevnilo a víra, která je skrze něho, mu dala toto plné zdraví před očima vás všech.

- *V Nové smlouvě se najednou hodně mluví o Ježíšově jménu. Vzpomenete si na různé činnosti, které se v Nové smlouvě v Ježíšově jménu dějí?*

Zj 3,8 Znam tvé skutky. Hle, postavil jsem před tebou otevřené dveře, které nemůže nikdo zavřít. Neboť máš malou moc, a přece jsi zachoval mé slovo a nezapřel jsi mé jméno.

- *Jak se dá Boží/Ježíšovo jméno zapřít? (Nebojte se po všech předešlých verších dojit k jiné odpovědi, než jakou byste předpokládali dosud.)*

Zj 3,12 Kdo vítězí, toho učiním sloupem ve svatyni svého Boha a již nikdy nevyjde ven. Napíšu na něj jméno svého Boha a jméno města svého Boha, nového Jeruzaléma, který sestupuje z nebe od mého Boha, i své nové jméno.

- *Co na sobě budeš mít napsané, až zvítězíš?*
- *Co to má znamenat?*

„Já jsem“ v Janově evangeliu

V Janově evangeliu se Ježíš 7krát k něčemu přirovnává slovy „já jsem“. A při asi 7 jiných situacích používá slova „já jsem“ absolutně.

Sedm Ježíšových přirovnání „já jsem“

- *U každého z nich můžete přemýšlet, co znamená pro vás osobně:*

Jan 6,48 **Já jsem chléb života.** 49 Vaši otcové jedli v pustině manou, a zemřeli. 50 Toto je chléb, který sestupuje z nebe, aby ten, kdo z něho jí, nezemřel. 51 Já jsem ten živý chléb, který sestoupil z nebe. Kdo jí z tohoto chleba, bude žít na věčnost. A chléb, který já dám za život světa, je mé tělo.“

Jan 8,12 Ježíš k nim opět promluvil: „**Já jsem světlo světa.** Kdo mne následuje, nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života.“

Jan 10,7 Ježíš tedy opět řekl: „Amen, amen, pravím vám, **já jsem dveře pro ovce.** 8 Všichni, kteří přišli přede mnou, jsou zloději a lupiči, ale ovce je neposlechly. 9 Já jsem dveře. Kdo vejde skrze mne, bude zachráněn; bude vcházet i vycházet a nalezne pastvu.

Jan 10,10 Zloděj přichází, jen aby kradl, zabíjel a hubil; já jsem přišel, aby [ovce] měly život a měly ho hojnost. 11 **Já jsem ten dobrý pastýř.** Dobrý pastýř pokládá svou duši za ovce.

Jan 11,21 Marta Ježíšovi řekla: „Pane, kdybys byl zde, můj bratr by nezemřel. 22 Ale i nyní vím, že o cokoli bys Boha požádal, Bůh ti to dá.“ 23 Ježíš jí řekl: „Tvůj bratr vstane.“ 24 Marta mu řekla: „Vím, že vstane při vzkříšení v poslední den.“ 25 Ježíš jí řekl: „**Já jsem vzkříšení i život.** Kdo věří ve mne, i kdyby zemřel, bude žít.

Jan 14,6 Ježíš mu řekl: „**Já jsem ta Cesta, Pravda i Život.** Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne. 7 Jestliže znáte mne, poznáte i mého Otce. A od nynějška ho znáte a viděli jste ho.“

Jan 15,4 Zůstaňte ve mně a já ve vás. Jako ratolest nemůže nést ovoce sama od sebe, nezůstává-li v révě, tak ani vy, jestliže nebudete zůstat ve mně. 5 **Já jsem ta vinná réva,** vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce; neboť beze mne nemůžete činit nic. 6 Jestliže někdo ve mně nezůstává, bude jako ta ratolest vyvržen ven a uschne; pak je shromažďují a házejí do ohně, a hoří.

Sedm Ježíšových „já jsem“ absolutních:

J 4,25 Žena [Samařanka u studny] mu řekla: „Vím, že má přijít Mesiáš, zvaný Kristus. Až on přijde, oznámí nám všechno.“ 26 Ježíš jí řekl: „**Já jsem** [to] — ten, který k tobě mluví.“

J 6,18 Moře se začalo vzdouvat, protože vál silný vítr. 19 Když ujeli asi dvacet pět nebo třicet stadií, uviděli Ježíše kráčet po moři a blížit se k lodi, a ulekli se. 20 On však jim řekl: „**Já jsem** [to], nebojte se.“ 21 Chtěli jej vzít do lodi, a hned se loď ocitla u břehu, ke kterému jeli.

J 8,23 I říkal jim [farizeům]: „Vy jste zdola, já jsem shůry. Vy jste z tohoto světa, já nejsem z tohoto světa. 24 Proto jsem vám řekl, že zemřete ve svých hříších. Jestliže neuvěříte, že **Já jsem**, zemřete ve svých hříších.“ 25 Říkali mu: „Kdo jsi ty?“ Ježíš jim řekl: „Co vám od počátku říkám. 26 Mnoho mám o vás mluvit a soudit; ale ten, který mne poslal, je pravdivý, a já mluvím ve světě to, co jsem slyšel od něho.“ 27 Nepoznali, že k nim mluvil o Otcí. 28 Ježíš jim řekl: „Až vyvýšíte Syna člověka, tehdy poznáte, že **Já jsem** a že sám od sebe nečiním nic, ale mluvím tak, jak mě naučil můj Otec. 29 A ten, kdo mne poslal, je se mnou; nezanechal mne samotného, protože já stále činím to, co se jemu líbí.“

J 8,58 Ježíš jim řekl: „Amen, amen, pravím vám, dřív než byl Abraham, **já jsem**.“ 59 Zvedli kameny, aby je na něho hodili. Ježíš se však skryl, prošel mezi nimi a vyšel z chrámu. Tak odešel.

J 13,18 [Ježíš říká při poslední večeři:] Nemluvím o vás všech; já vím, které jsem si vyvolil. Ale musí se naplnit Písmo: ‚Ten, kdo jí se mnou chléb, pozdvihl proti mně svou patu.‘ 19 Již teď vám to říkám, dříve než se to stane, abyste potom, až se to stane, uvěřili, že **Já jsem**. 20 Amen, amen, pravím vám, kdo přijímá toho, koho pošlu, mne přijímá. A kdo přijímá mne, přijímá toho, který mne poslal.“

J 18,3 Juda vzal s sebou oddíl vojáků a od velekněží a farizeů strážce a přišli tam s svítilnami, pochodněmi a zbraněmi. 4 Ježíš, který věděl o všem, co se mu má přihodit, vyšel a řekl jim: „Koho hledáte?“ 5 Odpověděli mu: „Ježíše Nazaretského.“ Ježíš jim řekl: „**Já jsem**.“ Stál s nimi i Juda, který ho zrazoval. 6 Jakmile jim řekl: ‚Já jsem‘, ustoupili dozadu a padli na zem.

- *Co Ježíš těmito výroky „já jsem“ vyjadřuje?*

Pro zpestření: Píseň

Pokud byste si chtěli poslechnout písničku El Šaddaj, v jejímž refrénu jsou tři Boží jména (ovšem jiná než JHVH), odkaz je: sqzr.cz/m16w1
/ nebo kód:

Él Šaddaj – Bůh všemohoucí (nebo: dostatečný)

Él Eljón – Bůh nejvyšší

Adónáj – pán, panovník

Jazykové okno: Boží jméno JHVH

Hospodin – hebr. יהוה [JHVH] (H3068)

- A) Tradiční chápání: slovesný kmen qal od celkem vzácně používaného slovesa יהוה [háváh] (H1933) – stát se (vl. synonymní ke slovesu יהי [hájáh] – viz níže):

יהוה [JHVH] > jsoucí, stávající se (což může znamenat: absolutní, neměnný, věčně živý/živoucí)

- B) Druhá možnost: slovesný kmen hiphíl od častějšího slovesa יהי [hájáh] (H1961) – dopadnout, přihodit se, stát se, být:

יהוה [JHVH] > přivádějící k bytí, k životu (tedy: dárce bytí, dárce života, stvořitel); přivádějící k naplnění (tedy: ten, který plní sliby)

Protože Židé původně nezapisovali samohlásky a protože od nějaké doby také z úcty či pro jistotu nevyslovovali Boží jméno, nýbrž místo něj říkali „Pán“, neví se jistě, jak se Boží jméno (JHVH) přesně vyslovovalo.

- A) V textu Bible jsou znaky samohlásek (tečky a čárky pod a nad písmeny) většinou tak, že by se slovo vyslovovalo [j^ehóvá^h], jenomže tyto samohlásky mohou být převzaty (a mírně upraveny) ze slova „Pán“ – ^adónáj. (Jako kdybychom v češtině

nechtěli vyslovovat slovo „kuchyně“, místo něho vyslovovali třeba „jídlna“, a kvůli tomu bychom pak v písmu u slova „kuchyně“ použili samohlásky ze slova „jídlna“ – tedy bychom místo „kuchyně“ psali „kýchena“. Výslovnost [j^hóvá^h] prý do roku 1520 nebyla známa. Z toho vychází, že to, co se nyní píše v hebrejské Bibli, by se sice mělo podle pravidel vyslovovat [j^hóvá^h], ale původně se tak Boží jméno (pro jistotu: pravděpodobně) nevyslovovalo.

- B) Další možnost výslovnosti je [jahve^h], která se zakládá na přepisu v řeckých textech autorů 4./5. století (píší: Ἰαβέ [iave]), dále na zkrácenině Božího jména používaného v hebrejských jménech יהוָה [jáhú] (např. Jeremjáš – יְרֵמְיָהוּ [jirm^ejáhú]) a na stažené podobě Božího jména יהֶ [jáh] (např. Ž 111,1: הַלְלוּ יְהוָה [hal^elú já^h] – Pavlíkův překlad: Velebte Jáha).

Ani jedna z výše uvedených možností není jistá. Nicméně myslím, že pro Boha správná výslovnost jeho jména není zásadní (snad se nepletu).
Důvody nacházím dva:

1) Srovnání Ex 6,3 s Ge 15,2, 26,25, 28,16 (viz níže).

2) Věříme, že Nová smlouva je Bohem inspirovaná a že ji máme v takové podobě, v jaké nám ji chtěl dát. Když se v Nové smlouvě mluví o Bohu, kromě slova θεός [theos] (Bůh) se používá slovo κύριος [kýrios] (Pán), a to i v Ř 9,29, kde se jedná o citát z Izajáše, ve kterém se vyskytuje slovo JHVH – tedy místo Božího jména JHVH používá i Bohem inspirovaná Nová smlouva slovo „Pán“. (Čehož je obdobou české „Hospodin“, což je odvozené ze staročeského „hospod“, což snad znamenalo původně pán hostů > pán domu.)

Řecké κύριος [kýrios] = mocnář, vladař; *s genitivem*: pán / vlastník / držitel něčeho; *jako přídavné jméno*: mající moc / pravomoc / autoritu (nad něčím / někým)

